

צ'בזטי מזהר"ן

תנינא

דף שלפני א

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

אחד היה אברהם

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

הקדמה

ונוכחת, יראו עיניו וישמח לבבו, גלל כן אשימה לפי מחסום, ואומר עד פה תבא, המשכיל כעת ידום עד נזכה לעלות לציון ברנה בא נבא". הכ"ד המעתיק והמסדר, יגדיל תורה ויאדיר : הק' נתן בא"א מוהר"ר² נפתלי הירץ יצ"ו מנעמראב רבתי : התן הרב הגאון החסיד המפורסם מוה' דוד צבי יצ"ל, שהיה אב"ד דק"ק שאריגראד ובק"ק קרעמיניץ והגליל, ובפ"ק מאהלוכלב יצ"ו.

והנה זה הספר הק' נדפס כבר במאהלוכלב, תיכף אחר הסתלקותו^[1], ואיידו דחביבא אזודו להו, וכעת נדפסו שנית, בתוספות כמה מעלות טובות, כאשר יראה המעיין בעיניו. גם הוספנו בסוף הספר כמה דברים נפלאים שלקטתי מתוך שיחותיו הקדושים ששמעתי רובם מפיו הק' בעצמו, וקצתם שמעתי מפי אחרים ששמעו מפיו הק' בעצמו. ולאשר נפשי יודעת מאד, גודל העמקות שיש בשיחותיו הקדושים, וכמה הלכתא גברותא יכולין ללמוד מהם, וכמה עצות נפלאות בעבודת ה' ובהלכות דרך ארץ יכולין ללמוד מדבריו מי שיש לו מוח בקדקדו, ומסתכל על האמת ע"כ אמרתי לא אמנע הטוב, להדפיס כמה דברים משיחותיו הק', וכבר נדפסו כמה שיחות קדושות שלו, בספרים הנדפסים כבר, וכעת הוספתי ללקט עוד כמה דברים כהנה, ומחמת הוצאות הדפוס ואסיפת¹ הפנאי כי ימים הנוראים הבע"ל ממשמשין ובאין, ע"כ היה מן הנמנע להדפיס כל השיחות הק' הכתובים אצלי. ואי"ה עוד חזון למועד, להדפיס הכל, כי מרחוק נראה לי עד היכן מגיע כל דיבור ודיבור שיצא מפיו הק' בקדושה ובטהרה, וכבר ראיתי שת"ל השיחות שהדפסנו כבר. הצליחו וגם עשו פרי, עין ראתה ותאשרם, והוטבו מאד בעיני כל החפצים באמת, והש"י יוכנו לילך בדרך האמת, לקיים את כל דבריו אשר הרבה לדבר עמנו בכמה אופנים, הן בדרך דרוש אשר דרש דרש² ברכים, הן בדרך שיחה עם כלל המון אנשים, או שיחות רבות שהרבה לדבר עם כ"א בפ"ע, בכמה גלגולים גלגל עמנו, הכל כאשר לכל, כדי להטות לבבנו אליו ית', לעובדו באמת ובתמים. מי יתן איפה שנזכה למלאות רצונו באמת אכ"ר :

השמה

[2]

אחד הי אברהם (יחזקאל לג), שאברהם עבד ה' רק ע"י שהי' אחד, שחשב בדעתו שהוא רק יחידי בעולם [1] ולא הסתכל כלל על בני העולם שסרים מאחרי ה' ומונעים אותו, ולא על אביו ושאר המונעים, רק כאלו הוא א' בעולם, וזהו אחד היה אברהם. וכן כל הרוצה ליכנס בעבודת ה' א"א לו ליכנס כ"א ע"י בחי' זו² שיחשוב שאין בעולם כ"א הוא לבדו יחידי בעולם, ולא יסתכל על שום אדם המונעו כגון אביו ואמו או חותנו ואשתו ובניו כיוצא, או המניעות שיש משאר בני העולם המלעיגים ומסיתים ומונעים מעבודתו ית'. וצריך שלא יחוש ויסתכל עליהם כלל, רק יהיה בבחי' אחד היה אברהם כאלו הוא יחיד בעולם כנ"ל :

תורה אור
יחזקאל לג (כד) בן אדם
ישיבת הרבות האלה על
אדמת ישראל אפרים לאמר
אמר הנה אברהם ויירש את
הארץ ואנחנו רבים לנו נתנה
הארץ למורשה:

¹ עיין לעיל תורה קמב ועיין שיחות הר"ן סימן פא ופ' ועיין לק"ה פסח ט כב ועיין דגל מתנה אפרים פרשת משות בשם ר"ג הראדענקיד סבו של רבינו בתשכט - בחי' שיחשוב (ותיבת זו נוחק)

^a מתורלו במקום בא נבא כתוב בב"א

^b בתקפא - מוהרר

^c בתקפא - ופ"ק (כנראה כיון שהדפיס את הספר בביתו בברסלב במחנתות כתב בראשו שנדפס במאהלוכלב לכן מוכרח היה גם בהקדמה לכתוב פה קרית מאהלוכלב דהיינו שחמיו היה אב"ד פה בעיר שנדפס הלוקסי מוהר"ן הזה בתקפא

^d בתקפא תיכף ובתורלו תוקן

^e בשנת תקעא ע"י מוהר"ת עיין ימי מוהר"ת ח"ב את פ'

^f בתשכט - בעיינו

^g בתורלו ומתורלו - ואפ"ס

^h בתשכט - אשר דוש ברביט

^p עיין כוכ"א שיחות וסיפורים ממוהר"ת, סימן כח כט (עמ' קד); מובא בשיש"ק ח"א סוף תב תג

מאמר אחד היה אברהם

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה

לא ידוע זמן ומקום

פתיחה

אחד היה אברהם אבינו שנולד בעולם של תוהו, עולם שכבר אלפים שנה היה הולך ומתרחק מהקב"ה, ולבדו גילה את האמת, שיש אלוך אחד יחיד שברא ומשגיח על העולם, ואין ממש בכל העבודות הזרות של אבותיו, ולא נבהל מהיותו יחיד בדעתו, אלא בכל כוחו נלחם להפיץ את האמת בכל העולם ושבר צלמים² ולא פחד לגלות דעתו גם נגד מלכים עצומים כנמרוד, שרדפו להרגו. כי ידע שעליו מוטל לגלות את האמת ולהחזיר את כל העולם בתשובה. וכמבואר כל זה ברמב"ם תחילת הלכות ע"ז¹ כיצד מימי אנוש התחילו לעבוד ע"ז בעולם וכיצד היא נשתרשה במשך אלפים שנה, לבד מיחידים בכל דור שהיו בארץ ישראל, עד שבא אברהם וגילה לבדו את האמת באור כסדים ונלחם להחזיר את כל העולם בתשובה אל הקב"ה.

... י"א תשעו ירושלים

¹ **רמב"ם** ע"ז לקמן וע"ש השגת הראב"ד מדוע שם ועבר לא מיחו בעובדי ע"ז לפני אברהם, ותיריך שאולי העכו"ם היו מתחבאים מהם, והקשה הכסף משנה הרי נמרוד וכל מלכותו עבדו ע"ז בפרהסיא ותיריך פשוט ששם ועבר היו בארץ ישראל ועובדי ע"ז היו בחו"ל. וגם אברהם רק באור כסדים וחרן שיבר צלמים אבל לא בארץ. והקשה המנחת אהרן דלא מסתבר שבא"י לא עבדו ע"ז ותיריך טעם שבארץ לא שברו צלמים עפ"י הרמב"ם בפירוש המשניות ריש מסכת חולין שהעובדי ע"ז בארץ ידעו את עומק חכמת הע"ז שהפסל אינו אלא סימן בעלמא והעיקר הם הכוחות העליונים להם מקריבים ואותם עובדים לכן בארץ לא היה מועיל לשבר צלמים ורק בחו"ל שם לא ידעו החכמה ורק עבדו לפסל בפשוטו לכן הועיל לשבר צלמים. ע"ש

² **רמב"ם** יד החזקה הלכות עבודת כוכבים פרק א (אות א) בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול ונבערה עצת חכמי אותו הדור ואנוש עצמו מן הטועים היה וזו היתה טעותם אמרו הואיל והאלהים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמשים המשמשים לפניו ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד וזהו רצון האל ברוך הוא לגדל ולכבד מי שגדלו וכבודו כמו שהמלך רוצה לכבד העומדים לפניו וזהו כבודו של מלך כיון שעלה דבר זה על לבם התחילו לבנות לכוכבים היכלות ולהקריב להן קרבנות ולשבחם ולפארם בדברים ולהשתחוות למולם כדי להשיג רצון הבורא בדעתם הרעה וזה היה עיקר עבודת כוכבים וכך היו אומרים עובדיה היודעים עיקרה לא שהן אומרים שאין שם אלוה אלא כוכב זה הוא שירמיהו אומר מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמות ובאחת יעברו ויכסלו מוסר הבלים עץ הוא כלומר הכל יודעים שאתה הוא לבדך אבל טעותם וכסילותם שמדמים שזה ההבל רצונך הוא:

שם אות (ב) ואחר שארכו הימים עמדו בבני האדם נביאי שקר ואמרו שהאל צוה ואמר להם עבדו כוכב פלוני או כל הכוכבים והקריבו לו ונסכו לו כך וכך ובנו לו היכל ועשו צורתו כדי להשתחוות לו כל העם הנשים והקטנים ושאר עמי הארץ ומודיע להם צורה שבדה מלבו ואומר זו היא צורת הכוכב פלוני שהודיעוהו בנבואתו והתחילו על דרך זו לעשות צורות בהיכלות ותחת האילנות ובראשי ההרים ועל הגבעות ומתקבצין ומשתחוים להם ואומרים לכל העם שזו הצורה מטיבה ומריעה וראוי לעבודה וליראה ממנה וכהניהם אומרים להם שבעבודה זו תרבו ותצליחו ועשו כך כך ואל תעשו כך וכך והתחילו כוכבים אחרים לעמוד ולומר שהכוכב עצמו או הגלגל או המלאך דבר עמהם ואמר להם עבדוני בכך וכך והודיע להם דרך עבודתו ועשו כך ואל תעשו כך ופשט דבר זה בכל העולם לעבוד את הצורות בעבודות משונות זו מזו ולהקריב להם ולהשתחוות וכיון שארכו הימים נשתכח השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו ונמצאו כל עם הארץ הנשים והקטנים אינם יודעים אלא הצורה של עץ ושל אבן וההיכל של אבנים שנתחנכו מקטנותם להשתחוות לה ולעבדה ולהשבע בשמה והחכמים שהיו בהם כגון כהניהם וכיוצא בהן מדמין שאין שם אלוה אלא הכוכבים והגלגלים שנעשו הצורות האלו בגלגלם ולדמותן **אבל צור העולמים לא היה שום אדם שהיה מכירו ולא יודעו אלא יחידים בעולם כגון חנוך ומתושלח נח שם ועבר ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו:**

שם אות (ג) כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשוב ביום ובלילה והיה תמיה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו כי אי אפשר שיסבב את עצמו ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו וידע שכל העולם טועים ודבר שגרם להם לטעות זה שעובדים את הכוכבים ואת הצורות עד שאבד האמת מדעתם ובן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עמהם ולומר שאין זו דרך האמת שאתם הולכים בה ושיבר הצלמים והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שיכירוהו כל הברואים הבאים וראוי לאבד ולשבר כל הצורות כדי שלא יטעו בהן כל העם כמו אלו שהם מדמים שאין שם אלוה אלא אלו כיון שגבר עליהם בראיותיו בקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרן והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו וישב יצחק מלמד ומזהיר ויצחק הודיע ליעקב ומינהו ללמד וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים אליו ויעקב אבינו למד בניו כולם וכו'.

ורבינו מגלה כאן יסוד שממש כמו אברהם כך כל אדם אי אפשר לכונוס לעבודת ה' רק אם חושב בדעתו גם אני יחיד בעולם, כי ממש כמו אברהם אבינו כך כל אחד, אין מי שיעשה במקומו את מה שמוטל עליו לעשות, לכן אין לו להסתכל על שום מניעה אפילו לא כבוד אב ואם או אשה.

נ"ל השאלה הראשונה שעולה כאן, הרי רוב עובדי ה' שאני מכיר לכאורה אינם צריכים לזה. הרי הם לומדים ש"ס ופוסקים ואת כל התורה כולה ומקיימים מצוות כמו כולם ולכולם יש ש"ע אחד. ועובדים את ה' בתמימות ומה כל הרעש.

אבל האמת שזה לא שאלה, אלא זה בעצמו התירוץ.

כי בוודאי צריך ללכת בדרך הסלולה של ש"ע, אבל החידוש שעבודת ה' נמדדת בעיקר לפי המניעות שיש לאדם ומתגבר עליהן. וזה לכל אחד לפי המניעות שלו, יש שיש להם מניעות עצומות על דברים פשוטים, ויש שהמניעות שלו הן על עבודות קשות יותר. ומבאר רבינו שאע"פ שכל אחד חייב בתורה ומצוות גם מה שקל לו, אבל עיקר הכניסה לעבודת ה', היא הכניסה לעבודה עם מניעות. ומשמע שלכל יהודי יש איזה עבודה פרטית שמוטלת רק עליו ובה צריך להרגיש כמו אברהם אבינו, ומשמע שדווקא עליה יש מניעות רבות, שעל כן רבנו מחזק אותנו שצריך כל כך עזות וקדושה בעניין הזה כמו שהיה לאברהם אבינו.

שיחות השייך לתורה זו

חיי מוהר"ן – אות שצה (ד) שמעתי מרבי יודל ספור דברים ששמעו מרבנו זכרוננו לברכה. ענה ואמר אברהם אבינו היה לו גם כן יסורים גדולים ממעשיות פאלו (כלומר כמו ענין המעשיות והיסורים שעוברים עליו) כי אברהם אבינו היה גם כן מקרב בני הנעורים להשם יתברך. כי היה מגייר גרים כידוע:

וירכו היה שהיה בא בתוך העיר, והיה רץ בתוך העיר, והיה צועק הוי הוי, גוואלד. והיו רצים אחריו כמו שרודפים אחר המשגע, והוא היה טוען עמהם הרבה שהם פלם בטעותים גדולים, כי היה בקי בכל השכליות והספרות של דרכי העבודה ורה שלהם, כי העבודה ורה של הקדמונים היו להם בזה כמה ספרות ושכליות של טעות. ואברהם אבינו עליו השלום היה בקי מאד בכל ספרותיהם ודרכי טעותיהם. והיה מוכיחם ומראה להם שהכל טעות, וגלה להם האמונה הקדושה האמתית. ונמשכו אחריו קצת בני הנעורים, כי זקנים לא היה מקרב, כי הזקנים כבר נשאו בטעותיהם הרבה וקשה להשיבם מדרךם עוד, רק בני הנעורים נמשכו ורצו אחריו. והיה הולך מעיר לעיר והם רצו אחריו. והיו אביהם ונשותיהם חולקים עליהם, על אלו בני הנעורים, כי אמרו עליהם שיעצו לתרבות רעה ונשתמדו, עד שהיו מרחקים אותם מאד. עד שקצת בני הנעורים חזרו לסדרם מחמת היסורים שהיו להם מביהם מחותנם ומאביהם ומנשותיהם וכיוצא, וקצתם נשארו אצלו ונדבקו בו:

והיה אברהם אבינו עוסק בזה הרבה לגלות האמונה הקדושה בעולם. והיה מחבר ספרים הרבה מאד על זה, אלפים ספרים. והיו לו בנים הרבה, ומסתמא מאחר שהיו בניו, היו פלם הולכים בדרך הישר, כי אפלו ישמעאל עשה תשובה. אך אחר כך בשרצה אברהם אבינו להשאיר ספריו וחכמתו בעולם, היה חוקר ומתבונן בעצמו למי מבניו יצא ספריו וחכמתו, עד שנסכם אצלו להניח הכל ליצחק אבינו, ומסר לו הכל:

ליקוטי הלכות

ליקוטי הלכות יו"ד הלכות מלמדים הלכה ד (עפ"י תורה לד) אות ג' – וכשזוכה לכן בנו מחיב ללמוד עמו. ואז החוט המשלש לא במהרה ינתק, כי אז צריך ללמוד עם בנו ועם בן בנו ואז נתגדלה נקדתו ונעשית בבחינת אור נקדת הרב. מאחר שזוכה ללמוד עם שנים עם בנו ועם בן בנו, כי אז בנו בעצמו לומד עם בנו שהוא בן בנו. ולמודם שלומדים יחד הוא בחינת אור הנקדה של החברים פנ"ל והוא נעשה זמן ולומד עם שניהם. על כן נקדתו בבחינת נקדת הרב שנקרא זמן זה קנה חכמה, כי הוא מאיר בשניהם בבנו וכן בנו בבחינת נקדת הרב שהוא בחינת זמן. ובנו וכן בנו מאירין זה בזה בבחינת נקדת החברים. וכל אחד לומד בעצמו ומאיר הנקדה מנה ובה. ואזי מאירין כל השלש נקדות ונתבטלן כל החרפות והשבירות פנ"ל, כי השלש נקדות הנ"ל הם בחינת שלשה אבות אברהם, יצחק ויעקב. בתחלה היתה נקדת אברהם רק מנה ובה, כי הוא היה הראשון שהפיר את בוראו בשלמות והתחיל להאיר אור הנקדה בעולם לבטל החרפות והשבירות שהתגברו מחטא אדם הראשון, כי אברהם זכה לכהנה, בחינת אהבה הקדושה, בחינת אתה כהן לעולם. וזה זכה על ידי שהשתדל כל ימיו בהתבודדות לדבר בינו לבין קונו ולדבר עם בני אדם שעל ידי זה זכה להאיר אור הנקדה. ועל ידי זה זכה לאהבה הקדושה ששורה אצל הנקדה בחינת אברהם אוהבי פנ"ל. אבל בתחלה היתה נקדת אברהם בבחינת הנקדה המאירה מנה ובה, כי היה יחיד בעולם בבחינת אחד היה אברהם. ואחר כך בשזכה להוליד את יצחק אז היה בחינת טובים השנים וכן"ל. וכשהוליד יצחק את יעקב אז החוט המשלש לא במהרה ינתק, כי אז נשלם הקדושה, כי אז נמשכה אור הנקדה בכל השלש בחינות הנ"ל. ועל כן יעקב אבינו קבל הנקדה בשלש בחינות הנ"ל, כי קבלה מאבי אביו בבחינת נקדת הנקן שהוא הרב שבדור וקבלה מאביו בבחינת נקדת החברים פנ"ל וקבלה מנה ובה. ועל כן באמת לא נשלמה הקדושה עד יעקב שהיתה מטה שלמה. אבל אברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו, כי אז עדין לא נתבטלה החרפה והשבירה שהם בחינת ערלה דחפאי על ברית.

לקוטי הלכות חו"מ – הלכות הלואה הלכה ה (עפ"י תורה לג) אות (ו) וזה שנסמך לפסוק לזה וכו' וצדיק וכו', כי מברכיו יירשו ארץ ומקלליו יכרתו. כי מברכיו, שהם הצדיקים והכשרים, יירשו ארץ על ידי זה שהם מתגברים לחפש תמיד הטוב בתוך תקף הזימי רע פנ"ל. כי על ידי זה זכה אברהם לירש את הארץ בבחינת אחד היה אברהם וירש את הארץ (יחזקאל לג). והוא, "מה מצעדי גבר כוננו וכו'" שנסמך לזה. כי מה מצעדי גבר כוננו, שמפיל לפעמים את האדם למקומות נמוכים כאלו בשביל נסיון אם יתגבר שם לחפש ולבקש פראוי את הטוב בתוך מקום זמן רע כזה וכן"ל. .... וכל זה על ידי בחינה הנ"ל, על ידי שהתגבר בכל פעם בכל הנפילות והירידות שבעולם בכל העתים והימי רע שהתגברו והתפשטו כמו שהתפשטו לבקש ולחפש גם שם בכל פעם יותר ויותר עד שמוצא גם שם הטוב שהם אותיות התורה שהוא אלקותו המחיה אותם. ועל ידי זה תקן הרבה ביותר ועשה דרך פבושה לכל העולם לשוב לה' יתברך על ידי זה, כי על ידי התורה שנקט וברר ובנה ממקומות פאלו והוסיף עליהם אור נפלא מלמעלה פנ"ל, על ידי זה האיר בכל העולם דרך זה ששוב כל אחד, אפלו הגרוע שבגרועים, לה' יתברך מכל מקום שהוא וכן"ל ועל ידי זה ממשיך שפע טובה וברכה לכל הנלויים אליו בבחינת כל היום חזון ופלוה וזרעו לברכה וכן"ל:

הקדמה

רבנו מלמד אותנו שכל הרוצה לכנוס לעבודת ה' א"א לו אלא ע"י שילמד מאברהם אבינו.

מלשון לכנוס לעבודת ה' לכאורה משמע שכוונת רבינו ללמוד מאברהם אבינו שא"א לכנוס לעבודת ה' אלא ע"י הרבה צעקות לה' וחיפוש עד שיציץ אליו בעל הבירה, דהיינו שתחילת עבודת ה' היא לצעוק הרבה להקב"ה, רבונו של עולם תתגלה אלי, אפילו לרגע, כי מהיכן אשאב כוחות גדולים להתגבר בעבודתי ולהתמיד בעבודתי, אם לא שיציץ אלי בעל הבירה, ואדע שמשגיח עלי ורוצה בעבודתי. ומהרישמו הזה אוכל להמשיך בכוחות עצמי.

אבל ממה שרבנו שם את עיקר הדגש על העזות שצריך האדם נגד כל המניעות ובעיקר של בני המשפחה, משמע שעיקר עבודת ה' היא אחרי שכבר הציץ אליו בעל הבירה, וכבר התחילו המניעות. משמע שההתגברות של אברהם על כל המניעות אחרי שכבר הציץ אליו בעל הבירה זה היה עיקר גדולתו של אברהם אבינו. ולא מה שחקר עד שהציץ אליו הקב"ה.

ונ"ל כי באמת עניין הזה של הציץ אליו בעל הבירה אינו מיוחד רק לאברהם אבינו, אלא לכל בעל תשובה וגר לפי מדרגתו יש בתחילת תשובתו כשמוזמן עצמו לשוב, מקבל הארה מלמעלה שהיא למעלה ממדרגתו ומכוחה מקבל כח לנתק עצמו מהטומאה שהיה בה. וכמבואר כל זה היטב בתורה ו' שתחילה מאיר לו שם אהי-ה מבינה עילאה עולם התשובה ואח"כ מתהפך השם ומאיר בבחי' אחורים שזה גמט' דם ואזי מתחילים הנסיונות ובזיונות ושפיות דמים, עד שזוכה להתגבר על הכל ואזי כשנשלם מדרגתו חוזר שם אי-ה ומאיר לו ביושר. ובלק"ה ליקוטי הלכות או"ח ראש חדש הלכה ג סוף ג' מבואר שזה בחי' האור של פסח שבליל הסדר מאיר אור גדול שפוסח ועולה למעלה ממדרגת האדם ולמחרת נעלם אבל מכח הרשימו אנו סופרים מט ימי ספירה עד מתן תורה שאז מכח הכנת הכלים שע"י ספירת העומר חוזר ומאיר האור של פסח בשבועות. וזה מה שמבואר בתורה קיב עפ"י הגמ' מנחות כט שלא מסתייע לחוטא לשוב מהפתח שממנו נפל אלא צריך סיעתא דשמיא שמעלים אותו ומכניסים אותו מהפתח מהצד של אות ה' שבה נברא עולם הזה. והסיעתא דשמיא הזו היא בחי' הציץ אליו בעל הבירה הארת שם אהי-ה מבינה עילאה שיש לכל גר ובעת תשובה.

ובאמת אין לנו השגה בזה מדוע פלוני זכה פתאם להארה במקום חושך גמור, רק המבואר בתורה יד שע"י לימוד תורה של צדיקים מתנוצצים הנשמות ובאה הארה לאיזה מרוחק. וכן בעוד כמה תורות מבואר כיצד נבראים נפשות לגרים אבל לא מבואר למה דווקא פלוני זכה לקבל את הנפש.

אבל באמת כל עובד ה' צריך לבקש להיות בעל תשובה. וזה הרבה יותר קשה.

ונ"ל לבאר הטעם עפ"י תורה רו שהמרוחק ביותר אע"פ שהוא יותר בחושך, אבל הוא יותר קרוב אליו ית' כמבואר שם עה"פ טעיתי כשה אובד. וכעין זה בתורה יב תנינא שהאורות המחיים את המרוחק הם אורות גבוהים מאד דייקא בגלל שהוא בחושך והסתרה עצומה, ולכן בקל יותר לשוב משם אם רק מתוך החושך פונה בצעקה אליו ית' איה אתה, כי מיד נקשר לבינה עילאה שממנה החיות למקומות הרחוקים.

לכן עובד ה' שרוצה להיות בעל תשובה ולעלות מדרגה לדרגה, הרבה יותר קשה לו וצריך לזה הרבה תפילות וצעקות לה' ימים רבים רבונו של עולם אני לא רוצה להשאיר באותה מדרגה אני רוצה בכל יום לשוב יותר קרוב אליך עד שאהי-ה אצלך ממש כמו לפני שהתרחקתי ממך לעולם הזה. תן לי כח לזה תציץ אלי רגע ותאיר לי אור של תשובה.

(ועיין תורה כב כיצד לעשות מנשמע נעשה ובחיי מוהר"ן סימן טו שהתחיל לומר תורה כ' אמר מי שרוצה להיות יהודי דהיינו לעלות מדרגא לדרגא א"א אלא ע"י ארץ ישראל. ובתורה נט תנינא החילוק בזה בין בעל תשובה לצדיק)

ובאמת בוודאי צריך ללמוד גם זאת מאברהם אבינו, שצעק הרבה וחיפש הרבה וחקר בדעתו הרבה עד שזכה שנגלה אליו הקב"ה.

ואולי הטעם שרבנו לא דיבר מזה כי באמת זה לימוד חשוב, אבל לא מאברהם, כי אחרי הכל אברהם היה גר והיה צריך לגלות את האור יש מאין ממש, וכנראה מכח נשמתו העצומה זכה לזה. אבל אנחנו נשמותינו היו בהר סיני ומושרשת האמת בכל אחד מישראל בנשמתו, רק צריך שהארת הנשמה תאיר בנפש, דהיינו להוציא מכח אל הפעל את אור הנשמה לגלות בנפש. (כמבואר בתורה סו עניין הפי שנים)

דהיינו שלנו יש הרבה ללמוד מאברהם אבינו כיצד ועד כמה להתגבר על מניעות גם במה שאנו כבר יודעים שצריך לעשות ורק לא מתאמצים כראוי להתגבר על המניעות. אבל בוודאי יש בזה מדרגות רבות, ויש לכל אחד גם עבודה פרטית מיוחדת לו מצד נקודת נשמתו שעליה עיקר מלחמת היצה"ר ובה עיקר הלימוד מאברהם אבינו.

ועיין חתם סופר (דברים לב ב') – אך לא יתן הקב"ה תורה אלא למבקשיה, והיינו כגון אברהם אבינו ע"ה ע"י שהבין ע"י גלגלי שמים, כי יש לעולם מנהיג, ואין אלו מנהיגים עצמן, וחקר ודרש ולא השיג, עד שנגלה עליו הקב"ה, ואמר "אני הוא בעל הבירה" ונגלה לו תעלומות חכמה והנחיל לו ולבניו תורת אמת.

עד כאן ההקדמה

※

השמטה [ד]/יה

השמטה זו נסמכת על פסוק ביחזקאל פרק לג בו הקב"ה אומר ליחזקאל שמעט הנותרים בארץ אחרי החורבן אומרים כיון שאחד היה אברהם אבינו ואעפ"כ ירש את הארץ, קל וחומר שאנחנו שאנו רבים, שהיא תשאר לנו ירושה, ולא נגלה ממנה.

יחזקאל הנביא גלה יב שנים לפני החורבן, בגלות יהויכין, וכשנחרב הבית קיבל נבואה זו בבבל. ובפסוקים שלפני כן מדבר עמו הקב"ה בעניין התשובה, שהעם לא מאמין בכוחה, כי תשובה היא הפך השכל, להאמין שהקב"ה ישכח וימחק את כל העוונות שעשו, ולכן לא מאמינים שמרגע ששבו לטוב או לרע מתחיל דף חדש, בין שהוא צדיק שחזר בו ותוהה על הראשונות או להבדיל רשע שעושה תשובה. ואח"כ אומר לו הקב"ה עניין הק"ו הנ"ל, שעושים עכשיו המעט ישראל שנותרו בארץ אחרי החורבן, שטוענים אע"פ שאנו מעטים, אבל אנו רבים מאברהם שהיה אחד בלבד ואעפ"כ ירש אותה, ק"ו אנו שאנו רבים ממנו וכבר הארץ בדינו. אבל הם טוענים כי הוא ק"ו של שטות, כי הם בעלי עבירות נוראות ולא נתתי את הארץ אלא כדי שישמרו את המצוות.

ונראה שגם עניין החורבן הרמוז כאן, וגם עניין התשובה, קשורים לדברי רבנו בהשמטה זו. כי כל התחלה חדשה בהכרח שקדם לה חורבן המצב הקודם, כמו צמח שגדל מתוך רקבון הזרע באדמה. דאי לאו הכי אין זה התחלה חדשה אלא המשך משופר של הדרך הקודמת. וזה סוד התשובה שהיא פלא וסותר את משפטי השכל, שעל כן ישראל לא האמינו שתשובה תועיל להם, לכן מחמת הייאוש המשיכו בתועבותיהם כמבואר שם. וזה הייחוד של אברהם אבינו שהיה בעל תשובה הראשון בעולם וראשון לגרים וראשון למגיירים דהיינו אחד יחיד בעניין שלו נגד כל העולם כולו שרדף אותו להרגו, כי חשב עצמו אחד שהבין שאין מלבדו מי שיעשה מה שמוטל עליו. והצליח רק ע"י שחשב את כל העבר כחורבן כמ"ש לך מ"ש מארצך וממולדתך ומבית אביך, ומיד כשיצא כתיב וימת תרח בחרן (בראשית יא לב) אע"פ שבאמת מת יותר משישים שנה אח"כ כפרש"י שם, אלא ללמד שמיד כשיצא לעבודתו המיוחדת קבר את העבר וכאילו מת אביו ומת כל מה שהיה, וכאילו הוא הוליד את עצמו. ומכאן זה זכה לרשת את הארץ. להבדיל מהנותרים הנ"ל בארץ שחשבו להמשיך בדרכם כי הארץ כבר ירושה להם, במקום לשוב ולפתוח דף חדש לגמרי, כדי לזכות בה מחדש.

ויש להבין כיצד מתיישב פשט הפסוק הנ"ל, בקל וחומר שלהם שאברהם היה אחד להבדיל מהם, שהיו רבים, עם דרש של רבינו שאברהם חשב עצמו אחד יחידי בעולם.

ואולי זה בעצמו היה רמוז גם בפסוק "אחד היה אברהם" דהיינו שבתוך דברי הקב"ה ליחזקאל על הק"ו שלהם נמצא התשובה לק"ו של שטות שלהם. שהוא חשב עצמו אחד היחידי שעליו מוטל לאחות את הקרע/ו להבדיל מהם שאפילו בחורבן עצמו עדיין לא הבינו שעליהם מוטל לאחות את הקרע.

אחד הי' אברהם {יחזקאל לג}/ פשט הפסוק הוא שהקב"ה אומר ליחזקאל הנביא את דברי העם הנותר בארץ אחרי החורבן שעשו ק"ו אם אברהם שהיה אחד ירש את הארץ כ"ש אנו שאנו רבים והיא כבר

¹ עיין בוכ"א שיחות וסיפורים ממהרה"ת, סימן כח כט (עמ' קד); מובא בשיש"ק ח"א סעיף תב תג

² איני יודע מדוע נקראת השמטה, דמהיכן נשמטה, והיכן צריכה להיות, שממש נשמטה לכאן. וכנראה לשון השמטה לאו דווקא ממקום אחר אלא לשון פתיחה שמהרה"ת הדפיס אותה בתחילת הספר השני כמו שהדפיס את מאמר לכו חזו בתחילת הספר הראשון. וצ"ע. או אולי נאמרה לפני הדפסת הספר הראשון בשנת תקסח ונשמטה משם.

³ שיר השירים רבה – פרשה ח פסקה י (ב) ר' ברכיה פתר קרא באברהם אבינו אחות לנו קטנה זה אברהם שנא' (יחזקאל לג) אחד היה אברהם ויירש את הארץ ואיחה את כל באי העולם לפני הקב"ה בר קפרא אמר כאדם שהוא מאחה הקרע עד שהוא קטן היה עסוק במצות ומעשים טובים ושדים אין לה שעדיין לא בא לכלל מצות ומעשים טובים מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה ביום שגור נמרוד הרשע ואמר לירד לכבשן האש:

⁴ יחזקאל לג (כד) כן אדם ישיב החרבות האלה על אדמת ישראל אמרים לאמר אָחַד הָיָה אַבְרָהָם וַיִּירֶשׂ אֶת הָאָרֶץ וְאַנְחֵנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרְשָׁה:

פרש"י – אחד היה אברהם. – זה אחד מד' דברים שהיה רבי עקיבא דורש ואין רבי שמעון בן יוחאי תלמידו דורש כמותו וכך היה רבי שמעון דורשו אברהם שלא נצטווה אלא על מצווה אחת ירש את הארץ אנו שנצטוינו על מצות הרבה כל שכן שלנו נתנה הארץ למורשה הוא שהנביא משיבם:

מצודת דוד – יושבי החרבות האלה, וחזור ומפרש על אדמת ישראל ויאמר על מתי מעט הנשארים בארץ אחד החורבן: אחד היה אברהם. הלא אברהם היה יחידי עכ"ו נתנה לו א"י למורשה ואנחנו הנשארים פה הלא לרבים נחשב למולו וכל הארץ נתנה לנו למורשה כי חשבו הואיל ונשארו בה יירשו את הארץ למשול בה כמאז וכאלו יאמרו אף אם אנו מתי מספר הלא אברהם היה אחד וירש את הכל: מצודת ציון – החרבות. מל' חורבה: למורשה. מל' ירושה: (מצודת ציון)

בידינו, ורבינו דורש שהוא הרמז שרמז להם הקב"ה בדבריו לנביא שיש הבדל גדול בינם לאברהם **שאברהם עבד ה' רק ע"י שהי' אחד**, דהיינו **שחשב בדעתו שהוא רק יחידי**¹ **בעולם** ² שעליו מוטל להחזיר את כל העולם בתשובה³ ואע"פ שהיו עוד כמה צדיקים אבל הם לא עסקו בקרוב רחוקים אלא בתיקון עצמם⁴ ולכן גם לא רדפו אותם, ואולי אפילו אדרבה גם הם היו מהמניעות שלו⁵ **ולא הסתכל כלל על בני העולם שסרים מאחרי ה' ואע"פ שהם רוב**⁶ דהיינו כי כל העולם היו אז עובדי עבודה זרה **ומונעים אותו** מלהחזיר את כל העולם בתשובה עד שזרקו נמרוד לכבשן האש, **ולא על אביו תרח** שהרתיח את העולם בהחרון אף שגרם ע"י העבודה זרה⁷ שעבד **ושאר המונעים** שהיו לו, ולא התחשב

מלבי"ם – באור הענין יושבי החרבות האלה, אחר חורבן המקדש נשארו עדיין הרבה מישראל שישבו בחרבות ובשדות ומערות, וחשבו שעדיין יהיה ישוב בא"י ושקדושת א"י לא בטלה בעת החורבן, והנביא נבא להם שהארץ תהיה שממה לגמרי (כמ"ש מעוף השמים עד בהמה נדדו הלכו), ושגם הקדושה בטלה בעת החורבן (כמ"ש קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לע"ל) וז"ש כי יושבי החרבות עדיין אומרים שלא נתבטלה ירושת הארץ ומביאים ק"ו אחד היה אברהם, הוא לא היה רק איש אחד שהאמין בה', ובכ"ז גרם זכותו שירש את הארץ ואנחנו רבים מאמינים, ובפרט לנו כבר נתנה הארץ למורשה מכבר, ובודאי לא בטל הירושה שכבר נתנה לנו מכ"ש מאברהם שניתן לו ירושה מחדש :

פ' פשוט שאין הכוונה יחידי ממש בעולם שהרי מדתו חסד דהיינו להעניק לאחרים ועיקר השתדלותו להחזיר אחרים בתשובה הרי שאדרבה תמיד חיפש שלא להיות יחידי, וכמבואר בריש פרשת וירא שבהיותו חולה ובחום היום הלך לחפש אורחים. אלא הכוונה שאע"פ שיש עוד המון בני אדם הוא עושה זאת בכל יכולתו כאילו אין אחר שיכול לעשות זאת.

¹ עיין לעיל תורה קטב ועיין שיחות הר"ן סימן פא ופ' ועיין לק"ה פסח ט כב ועיין דגל מחנה אפרים פרשת מטות בסם ר"ג הראדענקיר סבו של רבינו

2 **ילקוט שמעוני בראשית פ"ג רמז כו** – והנחש היה וגו' מתוקן לפרענות הן האדם היה מתוקן למיתה וקין היה מתוקן לגלות אחד היה אברהם מתוקן להדריך את כל העולם בתשובה ומשה היה מתוקן לגואל.

בראשית רבה (ל' ח') – ר' חנינא ור' יוחנן תרוויהון אמרין בן ארבעים וחי' שנה הכיר אברהם את בוראו ומה אני מקיים היה שהיה מתוקן להדריך כל העולם כולו בתשובה.

צ"ע שהרי היו עוד צדיקים כגון נח ושם ועבר והיו להם בתי מדרשות שלמדו בהם תורה. אלא שעסקו רק בשמירת קבלת התורה שמאדם הראשון שלא תשתכח אבל לא לימדו את הגויים אלא רק מעט מי שבא מעצמו.

4 **ערוגות הבושם** – פרשת וישב – דהנה איתא בספרים מה בין אברהם אע"ה לבין צדיקים שקדמוהו, שצדיקים שקדמוהו הסתפקו עצמם בשלימות נפשם, אך אע"ה היתה כל מגמתו שתצא ממנו אומה שלימה קוראים בשם ה' שיתגדל ויתקדש שמו יתברך בכל העולם, עכ"ד.

3 **שכיון שהיו עוסקים** רק בשמירת הקיים מסתמא היה אצלם אברהם אבינו חידוש לא מקובל ואפשר שהיו חולקים עליו, כמו שמצינו בכל הדורות שמי שקצת יצא מהקו הרגיל אפילו גדולי הדורות ויחידי הדורות חלקו עליו. ובאמת אין זה אלא הס"מ שנלחם על כל קדושה ואמת שח"ו לא תתפשט והוא המתלבש בהם כמבואר במעשה מזבוב ועכביש. ועוד כדמצינו גם היום רבים וצדיקים שמתנגדים לקרוב רחוקים מפחד שיפגע בהם וכמבואר בלק"ה שקרוב רחוקים מטהר טמאים ומטמא טהורים ורק צדיק אמת יודע עד כמה עיקר כבודו ית' דייקא מהרחוקים יותר מאשר מהקרובים. וכן מבואר בתורה נט ותורה ט' שהמקורבים יכולים להזיק למקורבם. ועיין תורה ה' תנינא שהגרים מכניסים גאווה וניאוף בישראל.

3 **אע"פ שהם הרוב** – כולם מלבד יחידים עבדו עבודה זרה, ואפילו אם תאמר שהם כקליפה לפר', אבל היכן מצינו פרי עם כל כך הרבה קליפה. וזה החידוש של אברהם שהבין שמה שהוא גילה שיש מנהיג לבירה, יש לזה דין של מעמיד שלא בטל לעולם וממילא גם הוא לא בטל ברוב כי הוא המגלה את המעמיד.

עיין ויקרא רבה שאל גוי אחד את ריב"ק א"כ אנו הרוב למה אינכם הולכים בתר רוב ועי"ש תשובתו. ועיין מהרי"ט אהע"ז סימן סז דחוקה הבאה מכח סברא מפקא מידי רובא. וכן השיב מהר"י הכהן שיש לנו חזקת אלימותא ע"י האותות ומופתים שראינו במצרים וזה סיני וזו מבטלת הרוב. וכן איתא שתיירץ החיד"א וכן החת"ס שדייק לשון לנטות שרק בדבר ששיך נטיה הולכים בתר רוב אבל בדבר ברור לא. (עפ"י גן רוה סוף זאת הברכה דברי תנוך שם בסוף הספר) ורבי יהונתן איבשיץ תירץ דלא שייך רוב אלא בספק ולנו אין ספק (מאורות הדף סנהדרין יז) ועיין **קובץ מאמרים לרבי אלחנן ווסרמן** (הובא בקורות הדורות מגיד מראשית פרק טז אות ה' עמ' תרסה) שאת האמת יש לחפש דווקא אצל המיעוט, כי הקליפה מרובה מהפרי. (צ"ע איזה פרי) עי"ש שמתרץ בזה מדוע שבט לוי היה המועט בשבטים ומדוע היה הארון מכלה בהם.

וכן המקורבים לצדיק האמת מעטים כדמצינו ביציאת מצרים לכל היותר חמישית מהעם שהאמינו במשה.

7 **מדרש אגדה** (בובר) פרשת נח סימן כח – תרח. תרח שהרתיח כעס הקדוש ברוך הוא על עובד ע"ז: והיה מוכר צלמים ומסר את אברהם לנמרוד אחר ששבר את צלמיו ונמרוד השליכו לאש ונעשה לו נס כמבואר בפרש"י בראשית (יא כח) ומקורו ב"ר ל' יג.

בראשית רבה לח (יג) וימת הרן על פני תרח אביו רבי חייא בר בריה דרב אדא דיפו תרח עובד צלמים היה חד זמן נפיק לאתר הושיב לאברהם מוכר תחתיו הוה אתי בר אינש בעי דיזבן והוה א"ל בר כמה שנין את והוה א"ל בר חמשין או שיתין והוה א"ל ויל ליה להוהו גברא דהוה בר שיתין ובעי למסגד לבר יומי והוה מתבייש והולך לו חד זמן אתא חד איתתא טעינה בידה חדא פינך דסולת אמרה ליה הא לך קרב קודמיהון קם נסיב בוקלסא בידיה ותבריהון לכולהון פטיליא ויהב בוקלסא בידא דרבה דהוה ביניהון כיון דאתא אבוה א"ל מאן עביד להון כדין א"ל מה נכפר מינך אתת חדא איתתא טעינה לה חדא פינך דסולת ואמרת לי הא לך קריב קודמיהון קריבת לקדמיהון הוה דין אמר אנא איכול קדמאי ודין אמר אנא איכול קדמאי קם הדין רבה דהוה ביניהון נסב בוקלסא ותבריהון א"ל מה אתה מפלה בי וידעין אינון א"ל ולא ישמעו אזניך מה שפיך אומר נסביה ומסריה לנמרוד א"ל נסגוד לנורא א"ל אברהם ונסגוד למיא דמטפין נורא א"ל נמרוד נסגוד למיא א"ל אם כן נסגוד לעננא דטעין מיא א"ל נסגוד לעננא א"ל אם כן נסגוד לרוחא דמבדר עננא א"ל נסגוד לרוחא א"ל נסגוד לבר אינשא דסביל רוחא א"ל מילין את משתעי אני איני משתחוה אלא לאור הרי אני משליכך בתוכי ויבא אלוה שאתה משתחוה לו ויצילך הימנו הוה תמן הרן קאים פלוג אמר מה נפשך אם נצח אברהם אנא אמר מן דאברהם אנא ואם נצח נמרוד

בשום אדם בעולם רק כאלו הוא א' בעולם כי באמת בעבודה המיוחדת לו המוטלת רק עליו הוא יחידי בעולם וכמבואר בתורה לך שלכל אדם יש נקודה המיוחדת רק לו ואצל כל האחרים היא בחי' חרפה עד שיקבלו ממנו, והעבודה של אברהם היתה אז להחזיר את כל העולם בתשובה/טו' והיה יחידי בזה לגלות לכל העולם מי הוא בעל הבירה, וזהו אחד היה אברהם.

וכן כל הרוצה ליכנוס בעבודת ה' צריך ללמוד מאברהם אבינו כי א"א לו ליכנוס לעבודת ה' המיוחדת לו כ"א כי אם ע"י בחי' זו"ש שיחשוב שאין בעולם כ"א הוא לבדו יחידי בעולם שיכול לעשות את העבודת ה' המיוחדת לו, ולא יסתכל על שום אדם המונעו כגון אביו ואמו דאין לו לחשוש מביטול מצוות כיבוד אב ואם או חותנו שצריך לכבדו כאביו ואשתו שצריך לכבדה יותר מגופו ובניו שמא יצא עליהם שם רע שהם בניו של אותו משוגע שלא רואה אף אחד או כיוצא בזה מניעות, או המניעות שיש משאר בני העולם המלעיגים ומסיתים ומונעים מעבודתו ית' שעל זה אמרו חז"ל (אבות ה' כ') הוי עז כנמר/טו'. וצריך שלא יחוש שלא יחשוש לדבריהם ויסתכל עליהם כלל אפילו על אוהביו המצליחים שלא תחלש דעתו (לק"ה/י"ח), רק יהיה בבחי' אחד היה אברהם כאלו

אנא אמר דנמרוד אנא כיון שירד אברהם לכבשן האש וניצול אמרין ליה דמאן את אמר להון מן אברהם אנא נטלוהו והשליכוהו לאור ונחמרו בני מעיו ויצא ומת על פני תרח אביו הה"ד (שם יב) וימת הרן על פני תרח וגו':

טו' כמבואר בליקוט שמעוני הנ"ל – אחד היה אברהם מתוקן להדריך את כל העולם בתשובה.

טו' בתשכ"ט - בחי' שיחשוב (ותיבת זו נמחק)

טו' טור אורח חיים סימן א – יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אבין שבשמים פרט ארבע דברים בעבודת הבורא יתברך והתחיל בעז כנמר לפי שהוא כלל גדול בעבודת הבורא יתברך לפי שפעמים אדם חפץ לעשות מצוה ונמנע מלעשותה מפני בני אדם שמלעיגין עליו ועל כן הזהיר שתעזי פניך כנגד המלעיגין ואל תמנע מלעשות המצוה וכן א"ר יוחנן בן זכאי לתלמידיו יהי רצון שתהא מורא שמים עליהם כמורא בשר ודם וכן הוא אומר לענין הבושה שפעמים אדם מתבייש מפני האדם יותר ממה שיתבייש מפני הבורא יתברך על כן הזהיר שתעזי מצחך כנגד המלעיגים ולא תבוש וכן אמר דוד ע"ה ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש אף כי היה נרדף ובורח מן העו"ג היה מחזיק בתורתו ולומד אף כי היו מלעיגים עליו.

י"ח ליקוטי הלכות פסח הלכה ט אות כב) וזהו 'וספרתם לכם' לכם' לעצמיכם. לכם' לעצמיכם דיקא, שכל אחד צריך לספר ספירת העמר, שהוא בחינת התחזקות הנ"ל לעצמו כפי מה שהוא ולא יפל בדעתו מחמת שגדמה לו שחבריו בני גילו טובים ממנו הרבה, כי אף על פי שהוא מדה טובה להיות ענו ולהחזיק כל אדם טוב ממנו, אבל אם יפל בדעתו על ידי זה חס ושלום, אין זה ענוה, אדרבא, זהו גדלות גדול שאין נאה לו שיעבד איהו עבודה להשם יתברך ועדין הוא רחוק כל כך וחבריו כבר זכו למה שזכו, כי אסור להרהר אחרי המקום ומי יודע מאיזה מקום הוא ובאיזה מקומות נמשך על ידי מעשיו, כי אין אדם דומה לחברו כלל.

וכן כל אדם שרצה לצאת משמאית וזהמתו, שזה בחינת ספירת העמר כדי שישתהרו וכו', צריך לספר הימים לעצמו דיקא ואל יפיל אותו חברו כלל, חס ושלום. וזהו 'וספרתם לכם' לכם' לעצמיכם דיקא והבן היטב

וכעין שכתב רבנו זכרוננו לברכה על פסוק, "אחד היה אברהם", שעקר התקבולות אברהם אבינו, עליו השלום, להשם יתברך היה על ידי שחשב תמיד שהוא רק אחד בעולם ולא הסתפל על שום מונע ומעכב ומבלבל וכו', עין בתחלת הספר ליקוטי תנינא ענין זה.

ובאמת כמו שיש כמה מיני מניעות מהמונעים הרשעים או מתנגדים הרוצים למנע מהאמת בכמה הסתות ופתויים ודברי ליצנות וחלקלקות וכו', כן יש גם כמה מיני מניעות וחלישות הדעת אפלו מחבריו ואוהביו באמת. וכל זה אי אפשר לבאר בכתב רק כל אחד יבין בעצמו כפי עניניו וכנגד כל מיני מניעות וחלישות הדעת שבעולם צריכין לילך בדרך הנ"ל בבחינת אחד היה אברהם לחשב פאלו הוא יחידי בעולם כנ"ל.

וזה בחינת וספרתם לכם, לכם' לעצמיכם כנ"ל. וכמו שמובא בהמעשה של החכם והתם. מבאר שם שהתם היה רצון וכו' ולא היה יכל המלאכה כראוי ומנעל שלו היה בשלשה קצוות וכו' והוא היה מתפאר בו מאד כמה נאה ויפה המנעל הזה וכו'. והייתה שואלת לו אשתו, אם כן, מפני מה שארי בעלי מלאכות נוטלים ג' זהובים בעד זוג מנעלים ואתה אינך לוקח כי אם אחד זהב וחצי השני לה, מה לי בזה? זה מעשה שלו זה מעשה שלי. (דאס איז יענימס מעשה אין דאס איז מיין מעשה) ועוד, למה לנו לדבר מאחרים, הלא נתחיל לחשב כמה וכמה אני מרויח בהמנעל זה מיד ליד העור הוא בכך וכו', (עין שם כל זה היטב).

והבן כי במעשה הזאת מבינים רב העולם כמה דברים הנוגעים לעבודת השם יתברך שצריכין להתנהג בדרך התמימות ולהיות בשמחה תמיד אפלו בעניית ודחקות גדול וגם עבודתו ותפלתו אינו בשלמות כלל, אף על פי כן יהיה בשמחה בחלקו תמיד ולא יסתפל על העולם כלל שיש להם פרנסה כנגדו בכפלי פללים ויש להם אכילה ושתייה ומלבושים נאים וכו' (ואף על פי כן מלאים דאגות תמיד ברובי חסרונות)

וגם בעבודת ה' בתורה ובתפלה הם גדולים ממנו אלפים פעמים ואף על פי כן אל יפל בדעתו מזה כלל, רק יהיה שמח בחלקו תמיד, כמבאר שם שהלחם שלו היה אצלו כל המאכלים שבעולם וכו' ומנעל שלו שגמר בכמה מינים ביגיעה גדולה והיה מלא חסרונות והרויח בו פחות הרבה מאחרים, אף על פי כן היה יקר בעיניו מאד והתפאר בו הרבה ולא הסתפל על אחרים כלל ואמר, מה לי בזה, זה מעשה שלו וזהו מעשה שלי וכנ"ל וכנ"ל.

ורבנו זכרוננו לברכה רמז בעצמו אחר שספר מעשה זאת שפונתו לענין תפלה ועבודת ה', כמו שמובא שם בסוף שאמר רבנו זכרוננו לברכה, ואם התפלה אינו כראוי היא מנעל בשלשה קצוות והבן, עין שם, הינו כנ"ל, שצריכין להתנהג בתמימות גדול בדרך התם הנ"ל וצריכין לדקדק בכל המעשה לקח לעצמו מוסר ועצות מדברי התם הנ"ל ולילך בדרך ולהיות בשמחה תמיד ואל יבלבל אותו העולם

הוא יחיד בעולם שמתעלם מהמניעות **כנ"ל**, ולפעמים המניעות הן הפניות/טו שאדרבה ממריצות אותו לעשות אבל לא לשם שמים:

וצריך לזה עזות וקדושה גדולה מאד ועל כן הסכנה בזה עצומה כמבואר בתורה כב שהיכן שצריך עזות צריך הרבה תפלה וזהירות שלא יפול לעזות דסט"א כי קשה מאד להבדיל ביניהן עי"ש.

ומאידך לא לחשוב שטוב היה בלא מניעות כי אדרבה המניעות עושות אותו כלי/כ לקבל בו את האור של עבודתו המיוחדת שצריך לעשות.

ויש לעיין בזה הרבה למי פונד רבינו וכגון מה שאמר שלא יסתכל על אביו ואמו, הרי רוב עולם צריכים הרבה רחמים שילכו בדרך אבותם ולא ירדו ממנה בכלום.

ובאמת בפשטות לכאורה רבנו מדבר על הזמן שהיה חי ונתן עצה לרוצים להתקרב אליו כי היה בזמנו חידוש גדול שעל כן כל כך חלקו עליו. אבל כיון שהיא תורה בספר הנצחי ליקוטי מוהר"ן הרי שזו עצה לכל דור.

וא"כ מסתמא הכוונה גם היום למי שרוצה להתקרב לחסידות ברסלב ויש לו מניעות כנ"ל.

וגם מי שהוא כבר חסיד ברסלב אבל רוצה להתקרב לרב ברסלב שמרגיש שמחזק אותו יותר בעצות של רבינו ויש לו מניעות על זה ממשפחתו.

אבל נראה יותר מזה, שהרי ספרו מיועד לכל אחד ממש, ועוד לשון רבנו שא"א להיכנס בעבודת ה' בלא עצה זו משמע שזו עצה לכל אחד בכל מדרגה.

ובאמת יש כאן עומק עצום גם למי שכבר שנים חסיד ברסלב ומקיים את העיצות של רבינו, עדיין יש אפשרות שהוא עדיין לא נכנס כלל בעבודת ה' כראוי כי לא התחיל מחדש ממש כאברהם אבינו שהתחיל מחדש ממש, וכמ"ש באבניה ברזל/כא, שמוהר"ן" שאמר מחקתי את המח כדי לקבל את התורה של רבינו וכמו רבי זירא שצם מאה תעניות כדי לשכוח תורת בבל/כב, כי רק עי"ז יוכל ללמוד את תורת ארץ ישראל כראוי, ולא עם הקדמות מוטעות של תורת בבל/כג.

כָּל וְאֶפְלוּ חֲבָרָיו שְׁזוּכִין לְתַפְלָה וְעִבּוּדָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, אִף עַל פִּי כֵן אֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כֹּלֵל רַק יִהְיֶה בְּשִׁמְחָה תָּמִיד כְּבֹל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׂמֵרָיִים בְּתַפְלָתוֹ וְעִבּוּדוֹתָיו אִיף שֶׁהוּא, עֵינֵי שֶׁם בְּהַמְעָשָׂה וְתִבְיָ:

^ט דגל מחנה אפרים פרשת מטות – החלצו מאתכם אנשים לצבא ויצבאו על מדין וגו' לתת נקמת ה' במדין, יש לפרש בזה בדרך רמז על דרך ששמעתי ממחותני (הכוונה למחותן של אחותו ארל שחנתה היה שמחה אבא של רבנו) הרב הוותיק המנוח מוהר"ן הראדענקיר ז"ל על פסוק (שמות ל"ד, ג) ואיש לא יעלה עמך בכל ההר ההוא היינו כשאדם רוצה לעבוד ה' באמת ובתמימות אזי צריך לחשוב ולדמות בעצמו כאלו הוא בעצמו יחיד בעולם ולא יהיה לו שום פניה משום אדם ועל פי זה אמרתי (ויקרא ט"ז, י"ז) וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש והבן, וזהו גם כן הפירוש במקום שאין אנשים השתדל להיות איש היינו שתשדל להיות תמיד כמו במקום שאין אנשים, וזה יש לומר שמרומנו גם כן בפסוק כאן החלצו לשון הסרה היינו שתסירו מאתכם אנשים כמו ואיש לא יעלה עמך רק ללחום מלחמת ה' במדין ולא לשום דבר אנושית ח"ו רק לתת נקמת ה' במדין והבן:

^כ עיין הערה בסוף תורה קפה – ... ואמר רבנו, זכרוננו לברכה, שכל מי שיש לו יגיעות וטרחות יותר בתחלת ההתקרבות להשם יתברך, דהיינו שיש לו מניעות רבות וגדולות, כגון מאביו ואשתו וחותנו או משאר בני אדם שמונעים ומעכבים אותו מאד ומניעות מקמת ממון ושאר מניעות ועובדים ובלבולים, שמשותחים לפניו ומונעים אותו מאד, והוא צריך להתנגע ולטרח מאד לשברם, כל אלו היגיעות והטרחות שיש לו בתחלת ההתקרבות, הם טובה גדולה להאדם, כי על ידי זה זוכה אחר כך לקבל הרבה קדושה וטהרה, כי על ידי היגיעות שבתחלה נעשה הבלי וכל מה שיש לו יותר יגיעות וטרחות וכו' יש לו בלי גדול ביותר לקבל אחר כך בתוכו שפע קדושה וטהרה להתקרב להשם יתברך, וזה בחינת "יראה אל אלקים בציון" כנ"ל:

^{כא} שיש שרפי קודש – חלק א תרלד – ספר מוהר"ן זצ"ל, בשנתקרבתי לרבנו זצוק"ל "האב איך מיין מוח אין גאנצן אוועק גילייגט, כאלו אין לי שום שכל וכששמעתי דבור מרבנו זצוק"ל, האב איך נאך א שטיקל שכל, נאך א דבור נאך א שטיקל שכל. וכן אמרו עליו מגדולי אנשי שלומינו, שזה החלוק בין מוהר"ן לזשאר תלמידי רבנו זצוק"ל, שגם הם ידעו, שרבנו זצוק"ל הוא העקר, אולם הם גם כן משהו... "זענען עפיס..." ויש להם גם איזו דעה, אולם מוהר"ן זכרוננו לברכה ידע בעצמו, שהוא בלעדי רבנו זכרוננו לברכה אינו פלום וכאין ממש, אשרי לו. (אבני"ה ברזל, אות טז).

^{כב} עיין שיש"ק ח"ו אות ריח – אמרו אנשי שלומנו ענין זה של פשיטת הבגדים של האדם הבא להטהר המזכר בכתוב (זכריה ג), הפונה שיפשיט ויטיר מעליו כל החכמות והדמיונות שחקק בו על ידי עונותיו, ויחליט בדעתו היטב היטב מעתה לצית לרבנו על כל אשר יצונו וללכת בדרך הקדושה, ואז תעלה טבילתו כראוי ותטהרו מכל הטמאות, ואף זה שמחו צלול בקדושה כראוי מחיב להתחיל עם התקרבותו בהתחלה חדשה ולשכח תחלה כל ההקדמות שקבל ממי שאינו צדיק נמור, וכמו שמצינו (ב"מ פה) ברבי זירא שבשעלה לארץ ישראל בקש בתפלתו שישכח ממנו תורת חוץ לארץ, ובודאי לא היתה פונתו לעצם התורה הקדושה שהיא תורת אמת אלא הפונה להקדמות וההרגשות הקדושות שקבל שהם הועילו לו לקבל תורה בהיותו בחוץ לארץ. ועתה הבין שצריך ומחייב לקבל הקדמות ובאורים והרגשות אחרות כדי שיתעלה על ידם למעלה בקדש.

^{כג} קל וחומר שמי שבא מחסידות אחרת ומפרש את תורת ברסלב עם ההקדמות שהיו לו. וצריך להיזהר מאד לצאת מהן לגמרי ולהתחיל ללמוד את ההקדמות של רבינו כאילו אין לו ולא היו לו שום הקדמות אחרות כלל. כי את עומק כוונת רבינו דהיינו את הרוח הנושבת בכלל עצותיו אי"א לתפוס מי שעדיין שייך לחסידות אחרת ורוצה ללמוד גם את העיצות של ברסלב, אלא רק מי שמבוטל לדעת רבינו ושכח את כל ההקדמות שלא קיבל מרבנו.

ואין להקשות האם צריך לשכוח את כל התורה שלמדתי ויסודות ביהדות, אלא לשאול את עצמי כשמוהר"ן אמר על עצמו שהשליך את כל ההקדמות שהיו לו ולמד א' ב' בחידר של רבנו מה הכוונה? האם הכוונה שישכח את כל התורה שלמד?

ובאמת באמת יש כאן עומק הרבה יותר מזה שצריך ללמוד מאברהם אבינו. כי יש בתורה שתי נקודות חשובות האחת מה שאברהם חשב עצמו אחד ולא התפעל משום מניעה. אבל העיקר זה שאברהם אבינו ידע מה הוא צריך לעשות, הוא ידע מה היא העבודה מיוחדת לו שמוטלת רק עליו לעשות. ועל זה צריך הרבה סיעתא דשמיא.

והוא כי יש לכל יהודי נקודה המיוחדת לו כמבואר בתורה לך שהיא הארה מנשמתו שהיא חלק אלוך ממעל ואין שנים שווין בזה, כי לכל אחד מקום אחר בקומת האדם של כלל הנשמות. ונקודה זו המיוחדת לו לא מגלים אותה בקלות אלא בהרבה התבודדות ותפילות ובקשות מהקב"ה. (והחפץ באמת מוסרין לו מלאך של אמת (לק"ה מנחה ר' ה'))

ורק כשזוכה לגלות את נקודת העבודת ה' המיוחדת לו אז צריך להבין שבזה הוא אחד בעולם וצריך להיות דוגמא אישית בדבר הזה. ואין הכוונה שצריך ללמוד ממנו כפשוטו דהיינו לחקות מעשיו כי א"כ שוב מי שמחקה אותו לא מקיים אחד היה אברהם, אלא הכוונה שלוקח ממנו חיזוק בעצם הנקודה וחיזוק מהאופן שיש לו חיות מהנקודה הזו, וללמוד ממנו שגם לי יש נקודה שאני צריך כמוהו להחיות אותה ולהיות בה דוגמא לאחרים.

אבל לדרוש ברבים זה כבר צריך עוד ברור גדול יותר שבאמת זכיתי ואיני טועה. כי לפעמים יש יצה"ר לחנך את העולם במה שנדמה לי שחשוב, לפני שאני בעצמי כבר מקיים זאת כראוי. ובאמת מה שאדם לא קנה עד שיהיה אצלו שכל הנקנה אין לדרוש ברבים (עין תורה כא אות ח) וכחז"ל שבת קמז: על הפסוק אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו ואם לאו לא תאמרהו. וכן עפ"י הסוד איתא דנה"י של הרב נעשה חב"ד אצל התלמיד וגדר הנצח הוד הוא כשההשגה כבר נעשית ברורה וחלוטה ויוצאת אל הלשון.

אחד היה אברהם

כעין זה בישעיהו פרק נא שהקב"ה קרא לאברהם אחד/כ"ו (ב) הַבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אַבְיָכֶם וְאֶל שְׂרָה תְּחוּלְלֶכֶם כִּי אֶחָד קָרָאתוּ וְאַבְרָהָם וְאַרְבֵּהוּ: ומבאר שם המלבי"ם שהוא לימוד לכל אחד □ הביטו אל אברהם אביכם בעוד שקראתיו לפרסם אמונתי היה אחד בעולם מאמין באלהי עולם. כמו שהוא היה יחיד ועמד נגד תועים רבים כן תהיו אתם. (מלבי"ם שם)

(עוד בעניין החידוש של אברהם אבינו יתבאר בסוף תורה קמב בחלק ראשון ע"ש)

כשרבי זירא עם מאה תעניות לשבח תלמוד בבלי למה? מה רע בתלמוד בבלי? ולמה עם למה לא פשוט השליך כל מה שלמד בלי צום אלא משמע שלא הצליח והיה צריך לזה סיעתא דשמיא גדולה ואעפ"כ סבר שהיא מוכרחת לו. למה כל זה?

כשאתה אומר על עניין מסויים שאסור לוותר עליו האם זה בגלל שאתה סובר שזה חשוב, או בגלל שלמדת מתלמידי רבנו שזה חשוב? האם זה לא פשוט שמי שמתקרב לברסלב דבר ראשון צריך לקבל הקדמות מחסיד ברסלב שקיבל מחסיד ברסלב וכו' עד רבינו? האם זה לא פשוט שמי שעושה איזה עבודה כגון התבודדות לא בגלל שרבינו אמר אלא בגלל שראה בספרים כמה זה מועיל אז זה לא דעת רבינו אלא הסכמה עם רבינו?

כ"י ישעיה נא – (א) שְׁמַעו אֱלֹהֵי רֹדְפֵי צַדִּיק מִבְּקֶשֶׁי ה' הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֲצֵבֹתָם וְאֶל מְקַבְּת בּוֹר נִקְרָתָם: (ב) הַבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אַבְיָכֶם וְאֶל שְׂרָה תְּחוּלְלֶכֶם כִּי אֶחָד קָרָאתוּ וְאַבְרָהָם וְאַרְבֵּהוּ:

פרש"י – תחוללכם. אשר תלד אתכ': כי אחד קראתיו. כי אחד היה יחידי בארץ כנען אשר הגליתיו שם מארצו וממולדתו, קראתיו רביתו וגדלתו לשון קריאי העדה (במדבר א) וכשם שהוא היה יחיד וגדלתו כן אגדל אתכם שאתם יחידים לי:

מצודת דוד הביטו אל אברהם. בזה יפרש המקרא שלפניו ור"ל אברהם הוא הצור אשר נחצבתם ממנו והביטו בו לראות מה נעשה עמו: ואל שרה. ר"ל שרה היא נקב הבור וגו' כי היא ילדה אתכם: כי אחד קראתיו. עם כי היה יחידי בארץ כנען ולא היה מי שם ממשפחתו להחזיק בידו עכ"ז אני קראתיו וגדלתיו וברכתי אותו וארבה את זרעו וכאומר כמו שעשיתי עם אברהם אעשה עמכם עם שאתם יחידים בין העכו"ם ואין מי יחזיק בידכם:

מצודת ציון – תחוללכם. ענין הולדה ויצירה כמו ותחולל ארץ (תהלים צ): קראתיו. ענין גדולה ורוממות כמו שלישים וקראים (יחזקאל כג) לפי שדרך הגדולים להיות נקראים לכל דבר ששיבות:

מלבי"ם – באור הענין הביטו אל אברהם אביכם, כמו שהוא היה יחיד ועמד נגד תועים רבים כן תהיו אתם, ונגד מקבת בור נקרתם אומר הביטו אל שרה תחוללכם כי שרה היתה ראויה להיות עקרה בטבעה וילדה בנים נגד הטבע, כן אתם הגם שמצד הטבע א"א שתשיבו העכו"ם אל האמונה, יהיה זה כנגד הטבע, כי אחד קראתיו בעוד שקראתיו לפרסם אמונתי היה אחד בעולם מאמין באלהי עולם, גם היה בטבעו להיות אחד אשר לא יתרבה, ומ"מ ואברכהו וארבהו אם בהשיב עמים רבים לאמונת האל, שעז"א ואברכהו. אם להוליד בנים שעז"א וארבהו: